

Лекція 4

ПРОГРАМУВАННЯ GUI ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ QT

Code less.
Create more.
Deploy everywhere.

Лекція 4. Програмування GUI із застосуванням Qt

План

1. Огляд бібліотеки Qt.
2. Qt Designer.
3. Створення проекту з GUI в Qt.
4. Редагування форми в Qt Designer.

1. Огляд бібліотеки Qt

Qt – це кросплатформна бібліотека, що реалізована на мові програмування C++ та призначена для створення різноманітних прикладних програм з високоякісним графічним інтерфейсом користувача. Програми, написані із застосуванням Qt, можуть без переробки працювати в середовищі сучасних операційних систем Windows, Linux і macOS.

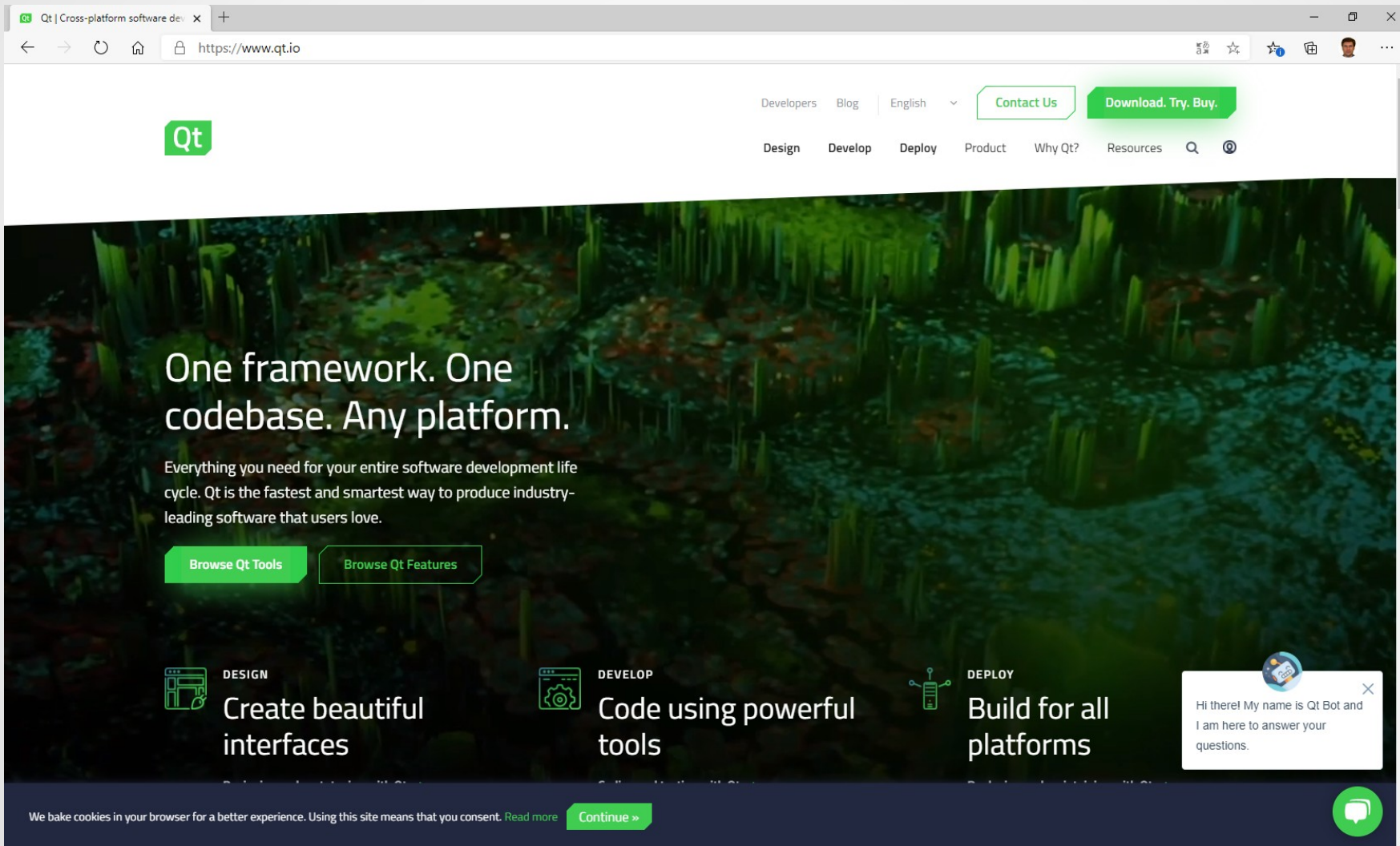
Бібліотека Qt була розроблена в 1996 році і з тих пір активно розвивається. Її використовують такі відомі IT-корпорації, як Autodesk, Google, Microsoft, Nokia, Panasonic, Siemens, Walt Disney Animation Studios та інші.

Крім програмування GUI Qt дозволяє:

- створювати багатопотокові програми;
- розробляти мережеві програми;
- розробляти програми з 2D- і 3D-графікою (у т. ч. і з використанням OpenGL);
- програмувати бази даних (у т. ч. з використанням SQL);
- працювати з форматами XML та JSON;
- розробляти веб-додатки;
- працювати з мультимедіа;
- взаємодіяти з ActiveX і COM (для Windows-розробників);
- і багато іншого.

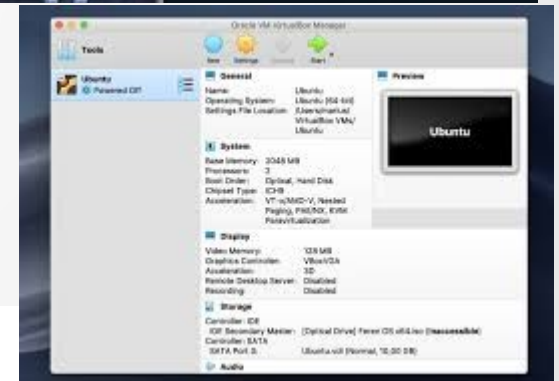
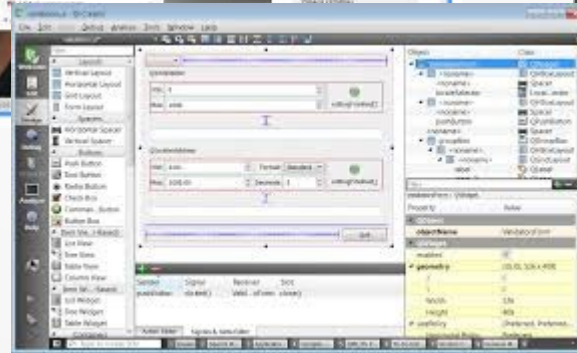
1. Огляд бібліотеки Qt

Офіційний веб-сайт Qt: <https://www.qt.io/>

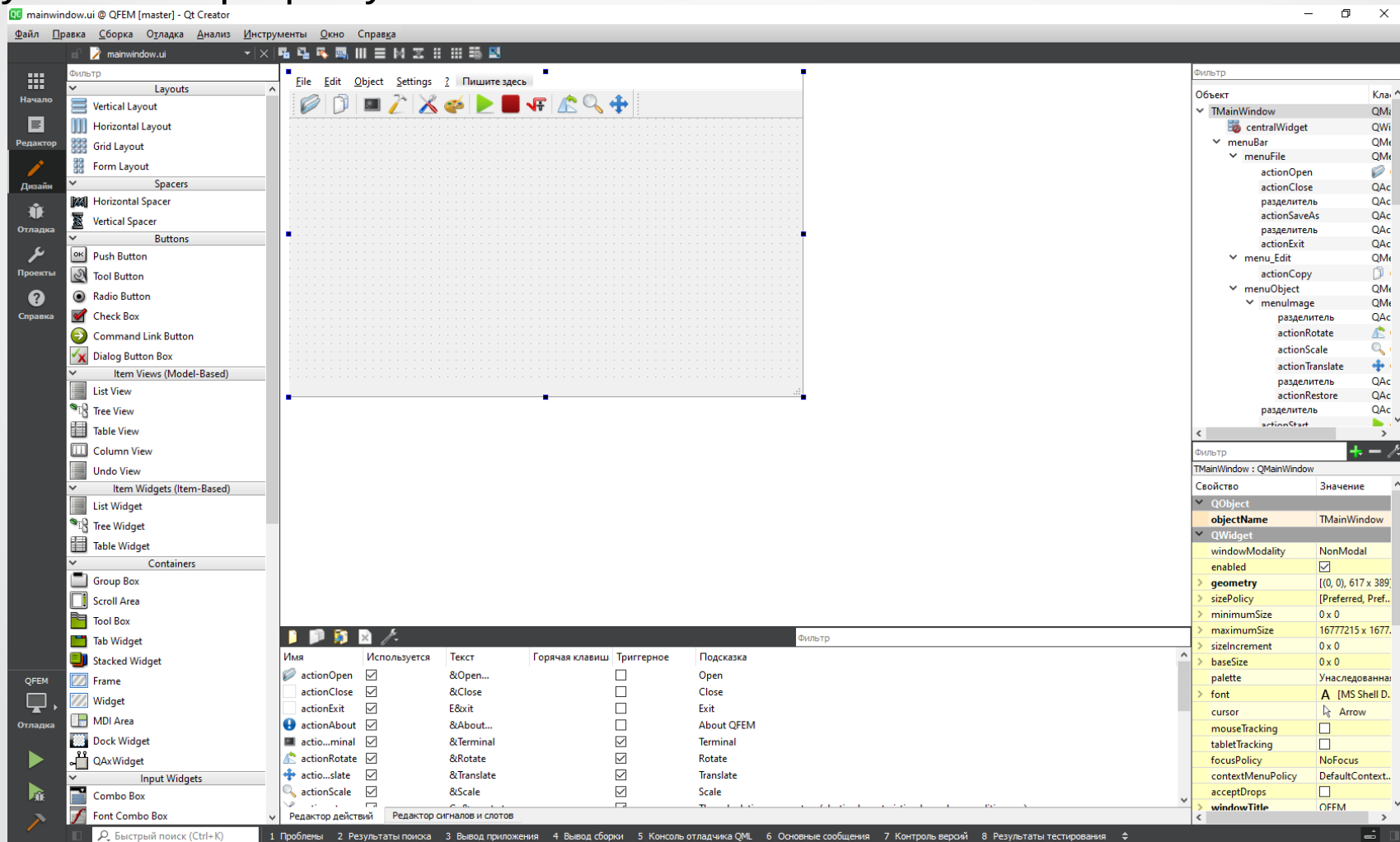
1. Огляд бібліотеки Qt

За допомогою Qt розроблено такі програми, як: KDE; Opera, Skype, Adobe Photoshop Album, Google Earth, VirtualBox, VCL media player і багато інших.

1. Огляд бібліотеки Qt

Широкою популярністю також користується багатоплатформна IDE Qt Creator, яка базується на використанні бібліотеки Qt і підтримує технологію візуального програмування.

1. Огляд бібліотеки Qt

Найпростішу програму на Qt з GUI можна, наприклад, написати таким чином:

Початковий код

```
#include <QtWidgets>

int main(int argc, char **argv)
{
    QApplication app(argc, argv);
    QMainWindow mw;

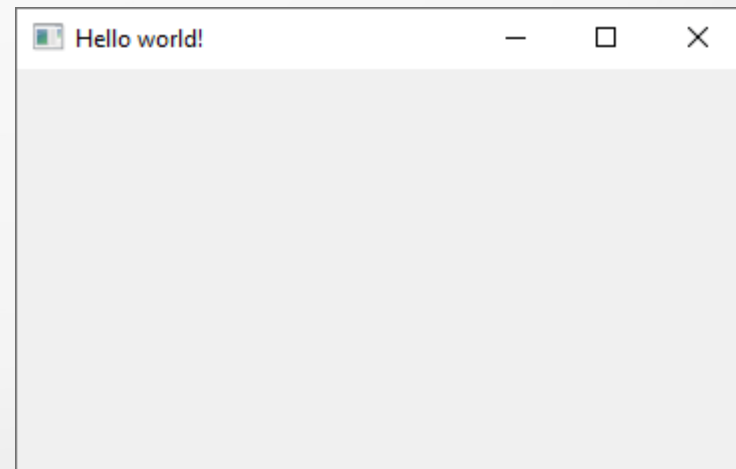
    mw.setWindowTitle("Hello world!");
    mw.show();
    return app.exec();
}
```

Файл налаштувань компіляції

```
QT += gui widgets

CONFIG += c++17

SOURCES += \
    main.cpp
```

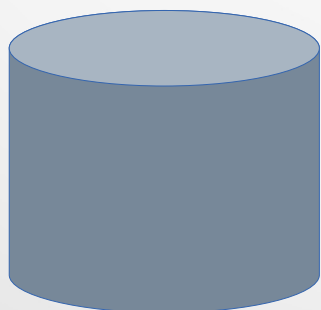

1. Огляд бібліотеки Qt

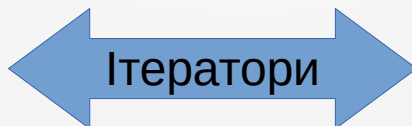
Окрім засобів для розробки GUI бібліотека Qt має дуже багато інших можливостей. Так, наприклад, для зберігання і обробки груп різним способом організованих даних (колекцій) Qt підтримує спеціальну бібліотеку контейнерів **Tulip**, яка є частиною ядра Qt і за своїм функціоналом схожа на STL.

Класи, що утворюють Tulip, розташовані в модулі **QtCore**. Вони реалізують найпоширеніші **контейнери** (стеки, черги, словники, списки тощо), **ітератори** для доступу до елементів контейнерів, а також стандартні **алгоритми** обробки даних (пошук, сортування, різноманітні маніпуляції і т. і.).

Контейнери

Ітератори

Алгоритми

2. Qt Designer

Для швидкої розробки програм (**RAD** – Rapid Application Development) з використанням бібліотеки Qt використовується спеціальна програма **Qt Designer**. Її можна використовувати як окремо, так і спільно з **Qt Creator**.

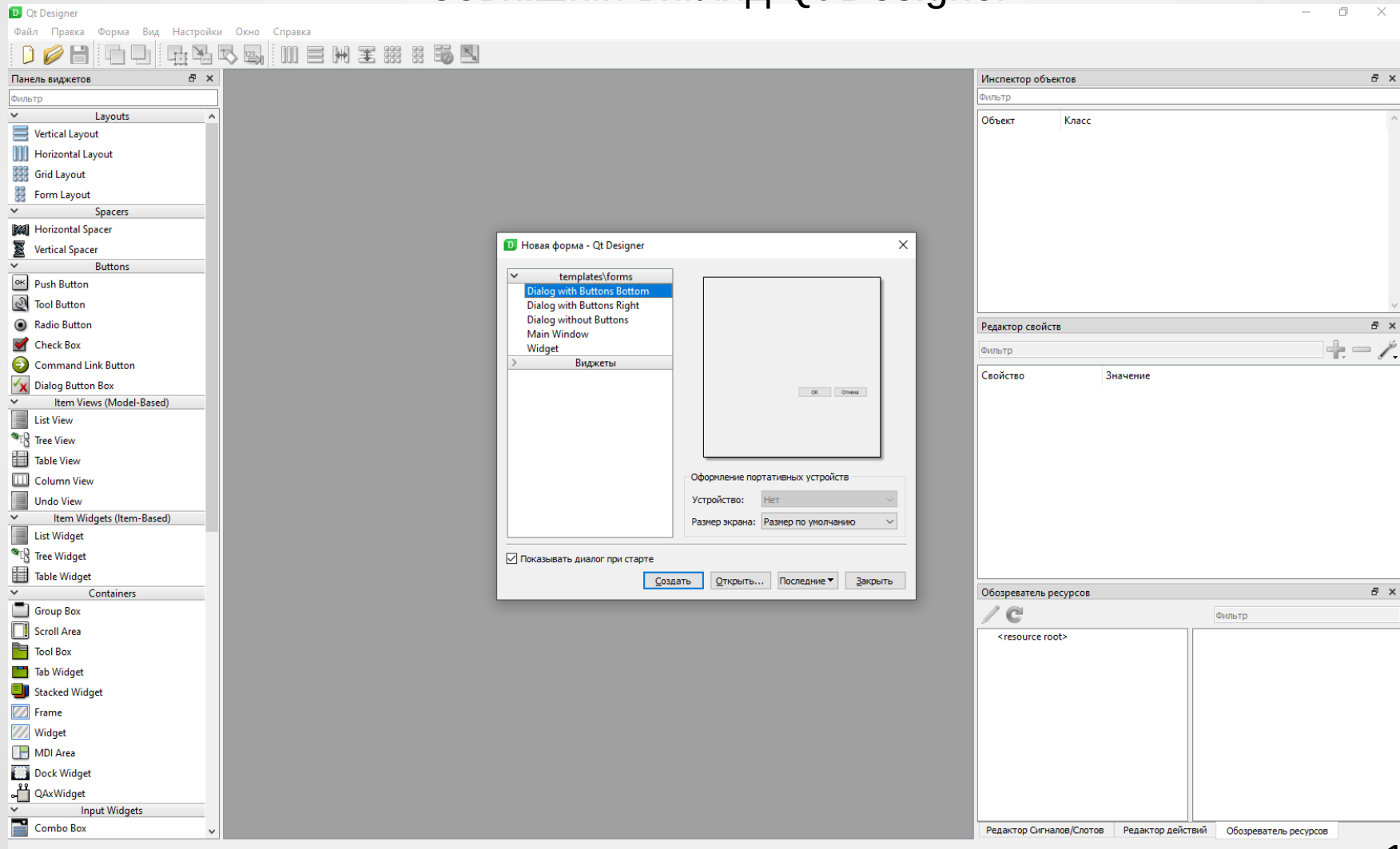
Ця програма призначена для дизайну інтерфейсу програми. Принцип її роботи відповідає **WYSIWYG** (What You See Is What You Get), що можна перекласти як “**що бачиш, то і отримаєш**”.

Qt Designer дає можливість швидко створювати прототипи програм, які базуються на **головних вікнах**, що мають **меню, панель інструментів** і т. п.

Створені в програмі Qt Designer файли опису інтерфейсу (у форматі **XML**) можна конвертувати в вихідний код на мові C++.

2. Qt Designer

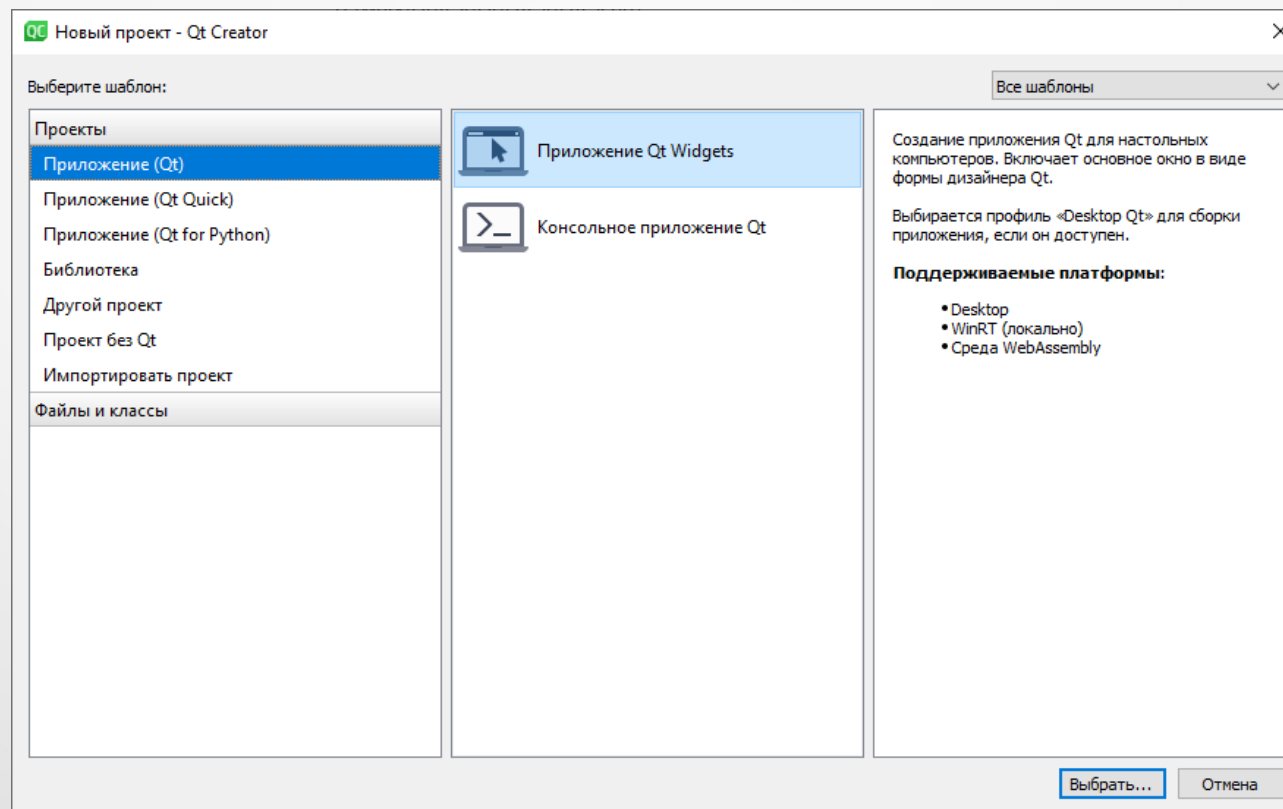
Зовнішній вигляд Qt Designer

3. Створення проекту з GUI в Qt

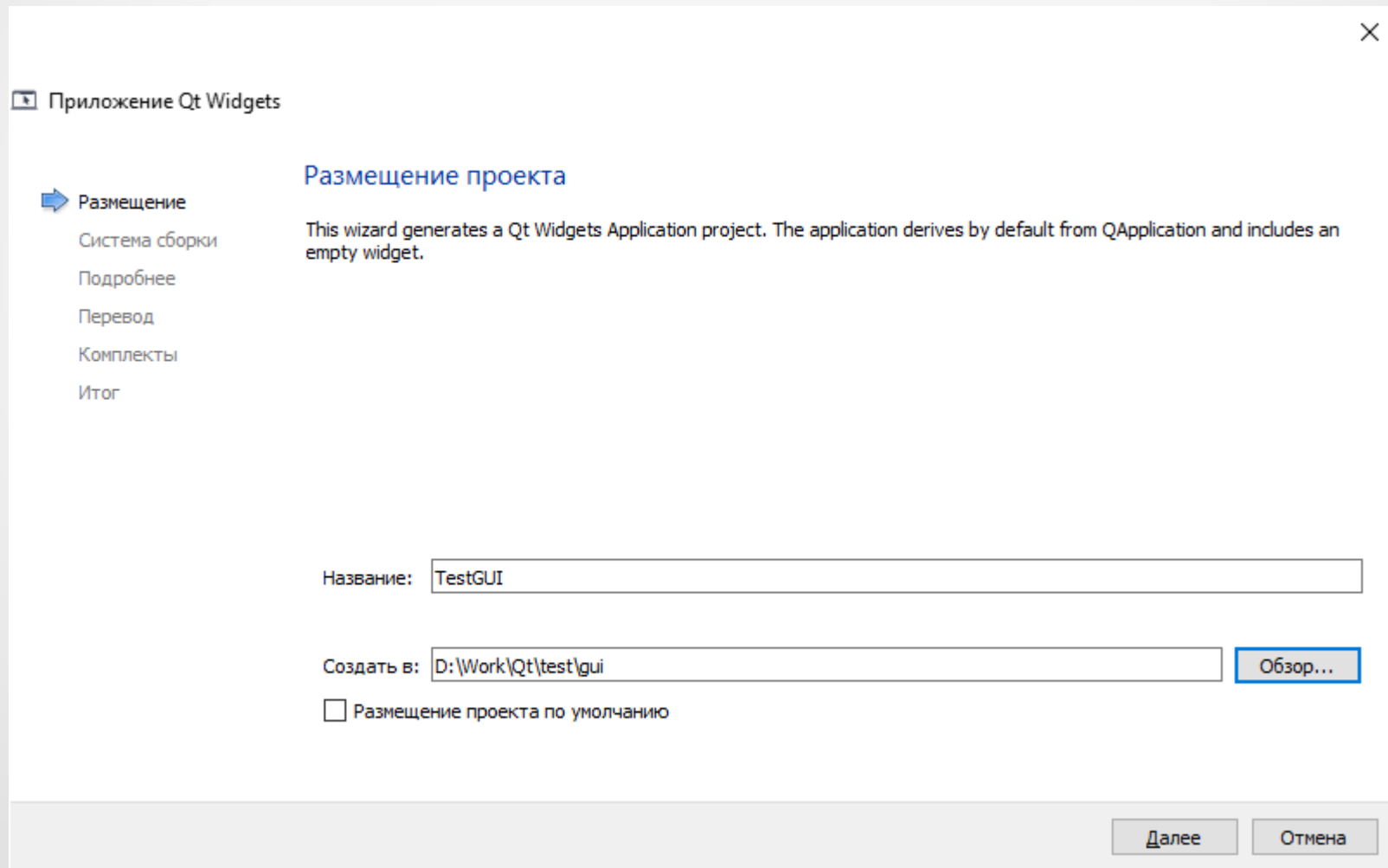
Швидким способом створення проекту з графічним інтерфейсом користувача в Qt Creator є наступна послідовність дій:

- 1) виконати команду головного меню “Файл | Создать файл или проект...”;
- 2) вибрати шаблон “Приложение (Qt)” => “Приложение Qt Widgets”;

3. Створення проекту з GUI в Qt

3) вказати назву проекту і його місце розташування;

Приложение Qt Widgets

Размещение проекта

This wizard generates a Qt Widgets Application project. The application derives by default from QApplication and includes an empty widget.

Название:

Создать в:

Размещение проекта по умолчанию

3. Створення проекту з GUI в Qt

4) вибрати систему збирання (оптимально – **qmake**);

5) задати інформацію про базовий клас, на основі якого буде будуватися інтерфейс головного вікна майбутньої програми;

← Приложение Qt Widgets

Информация о классе

Укажите базовую информацию о классах, для которых желаете создать шаблоны файлов исходных текстов.

Размещение
Система сборки
➔ Подробнее
Перевод
Комплекты
Итог

Имя класса:

Базовый класс:

Заголовочный файл:

Файл исходных текстов:

Создать форму

Файл формы:

3. Створення проекту з GUI в Qt

б) вибрати при необхідності файл перекладів, що містить різні мови інтерфейсу програми;

← Приложение Qt Widgets

Файл переводов

Укажите здесь язык, если планируете обеспечить проект переводами интерфейса утилитой Qt Linguist. Будет создан соответствующий файл перевода (.ts).

Язык: <нет>

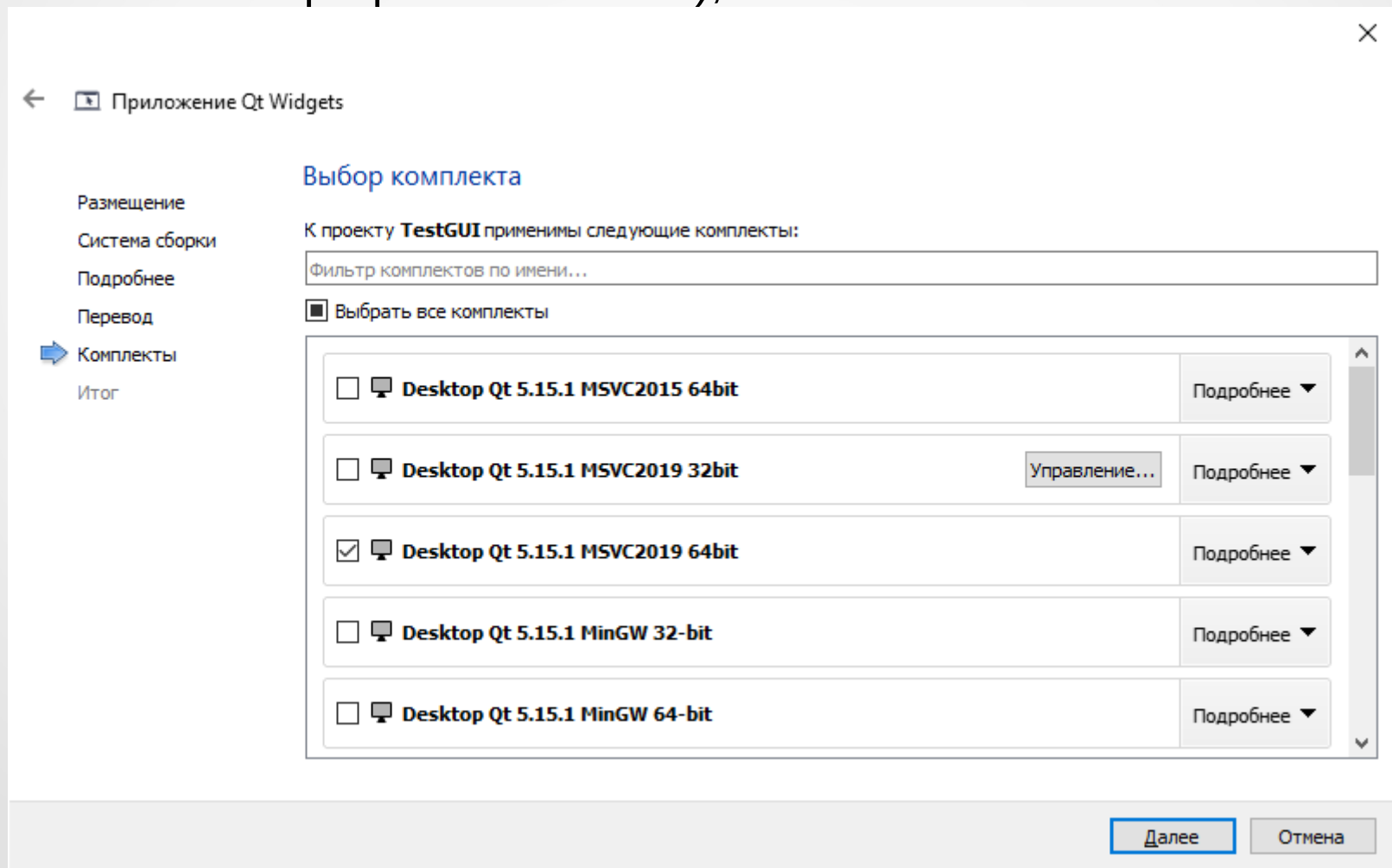
Файл перевода: <нет> .ts

Размещение
Система сборки
Подробнее
➔ Перевод
Комплекты
Итог

Далее Отмена

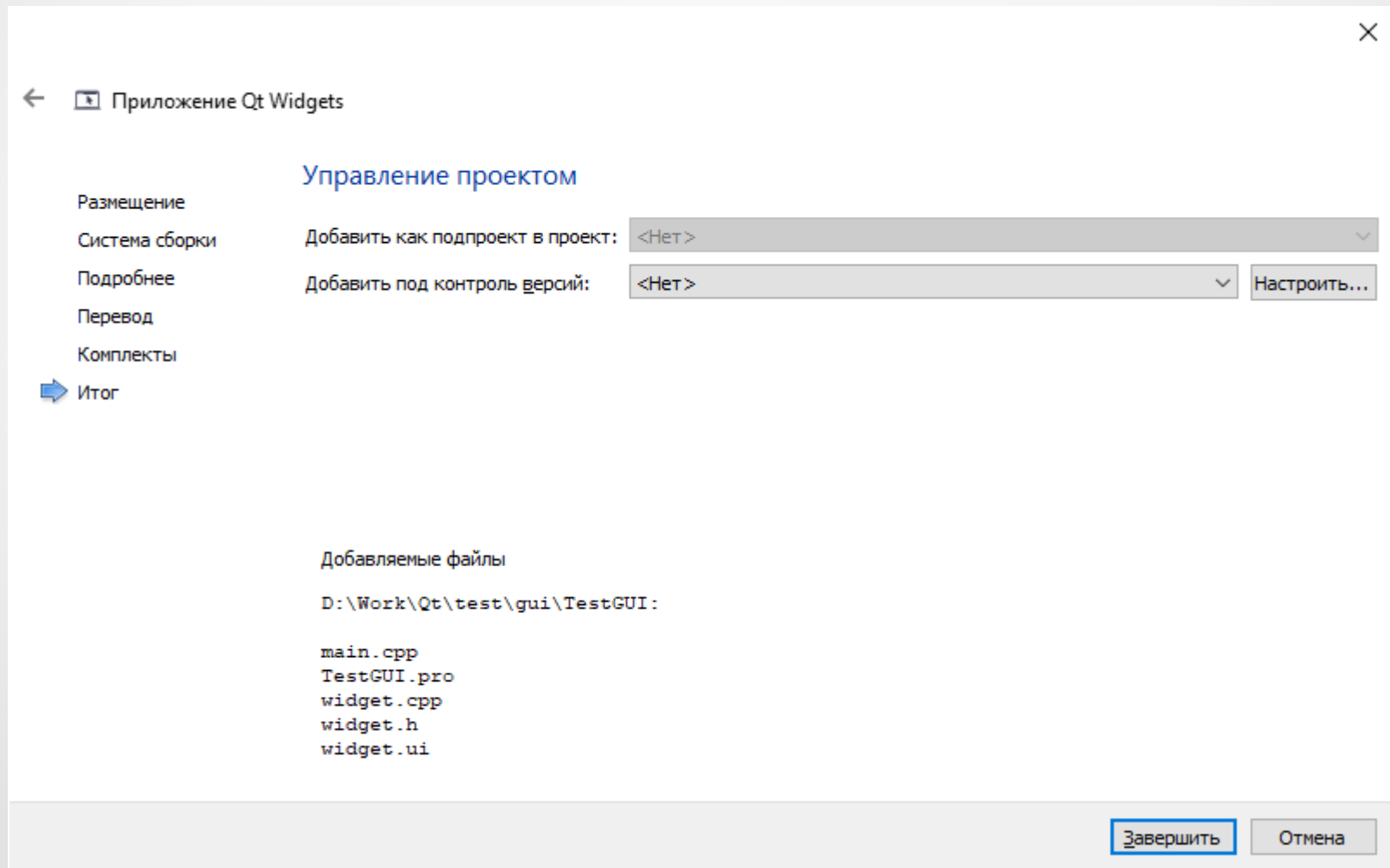
3. Створення проекту з GUI в Qt

7) вибрати комплект компілятора і налагоджувача (залежить від вживаної ОС, встановлених в ній програм і таке інше);

3. Створення проекту з GUI в Qt

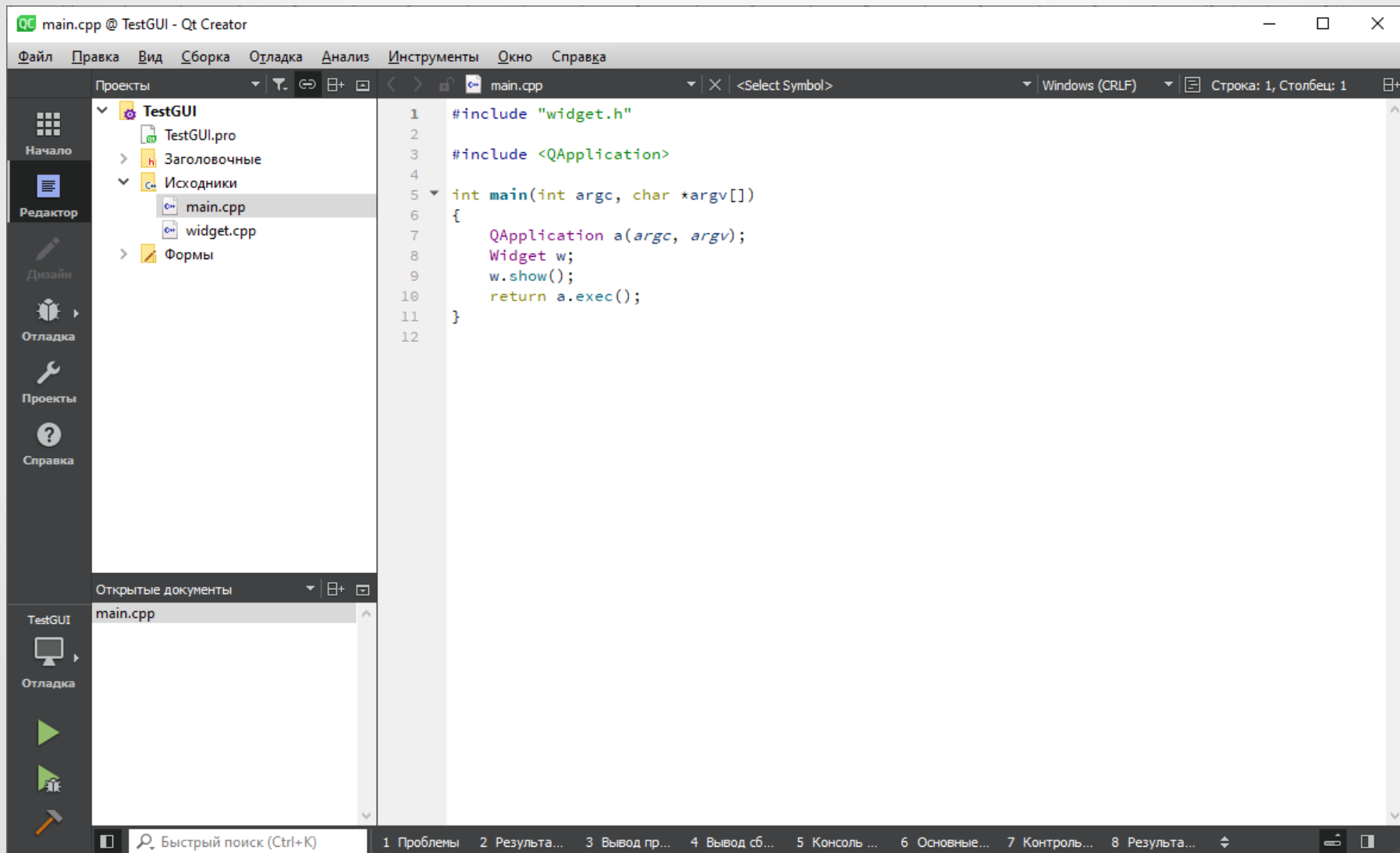
8) вибрати спосіб управління проектом;

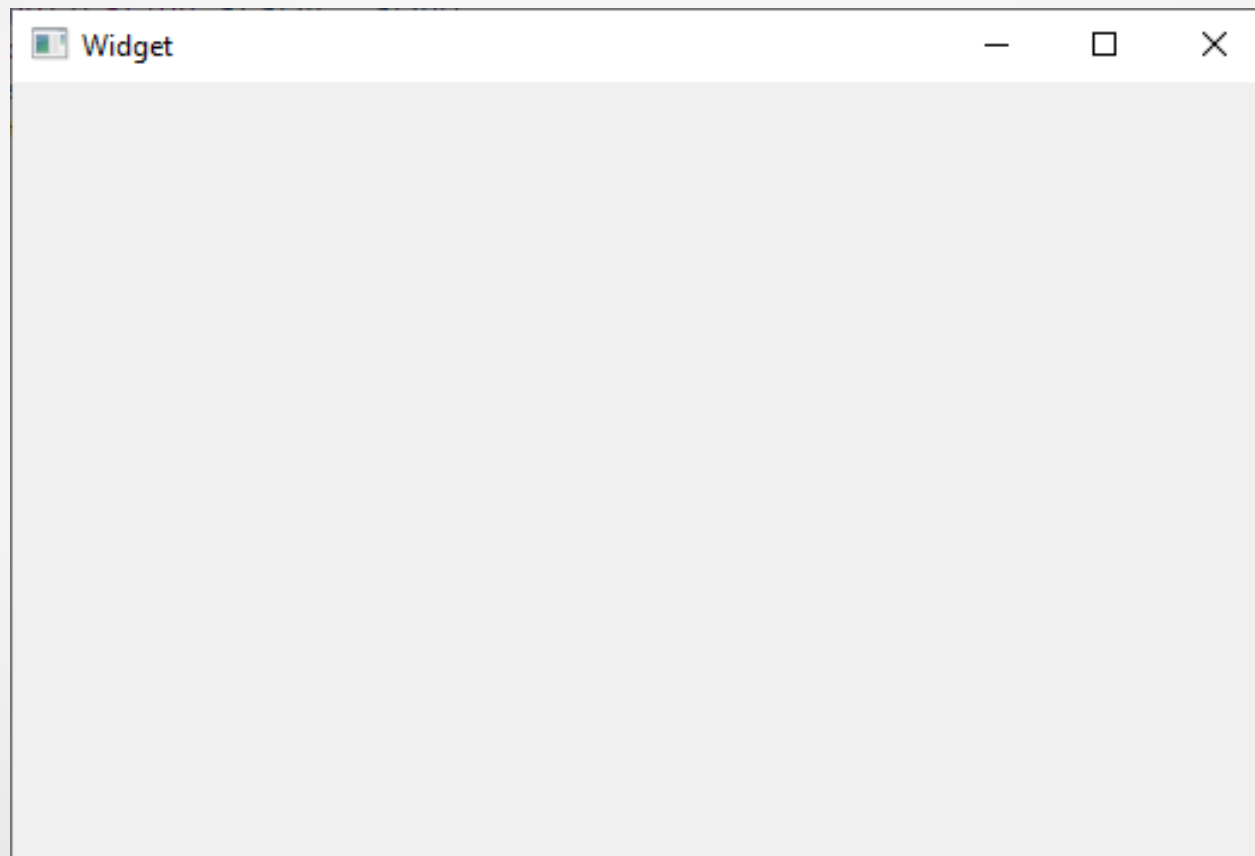
3. Створення проекту з GUI в Qt

Після чого новостворений проект буде відкрито в Qt Creator.

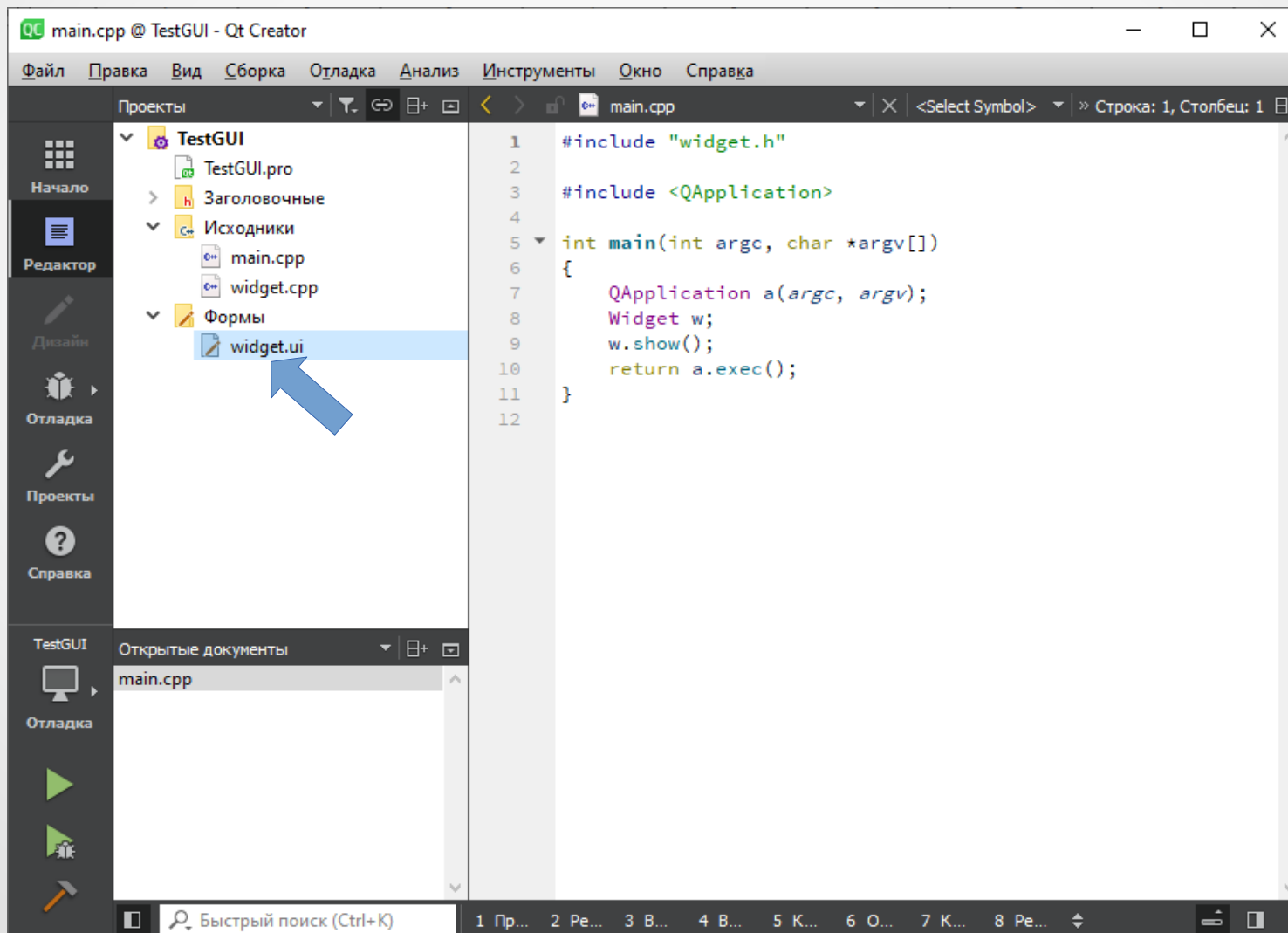
3. Створення проекту з GUI в Qt

Компіляція і запуск цієї програми повинні привести до наступного результату:

4. Редагування форми в Qt Designer

Для редагування форми її попередньо потрібно відкрити (двічі клікнувши у вікні “Проекты” на відповідному рядку):

4. Редагування форми в Qt Designer

Після чого відповідна форма буде відкрита у Qt Designer:

The screenshot shows the Qt Designer interface with several callouts:

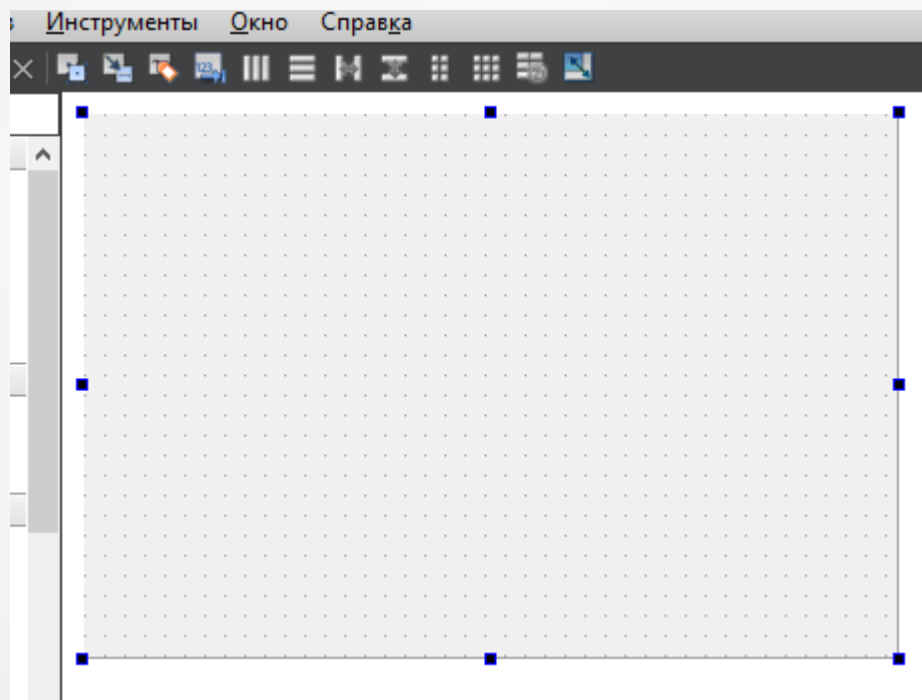
- Форма**: A callout pointing to the central canvas area.
- Доступні віджети**: A callout pointing to the widget palette on the left.
- Редактор сигналів та слотів**: A callout pointing to the signal and slot editor at the bottom.
- Інспектор об'єктів**: A callout pointing to the Object Inspector on the right.
- Редактор властивостей**: A callout pointing to the Properties Editor on the right.

The Properties Editor shows the following table:

Свойство	Значение
Widget : QWidget	
▼ QObject	
objectName	Widget
▼ QWidget	
windowModality	NonModal
enabled	☒
> geometry	[(0, 0), 406 x 271]
> sizePolicy	[Preferred, Pref...]
> minimumSize	0 x 0
> maximumSize	16777215 x 16777215
> sizeIncrement	0 x 0
> baseSize	0 x 0
palette	
> font	

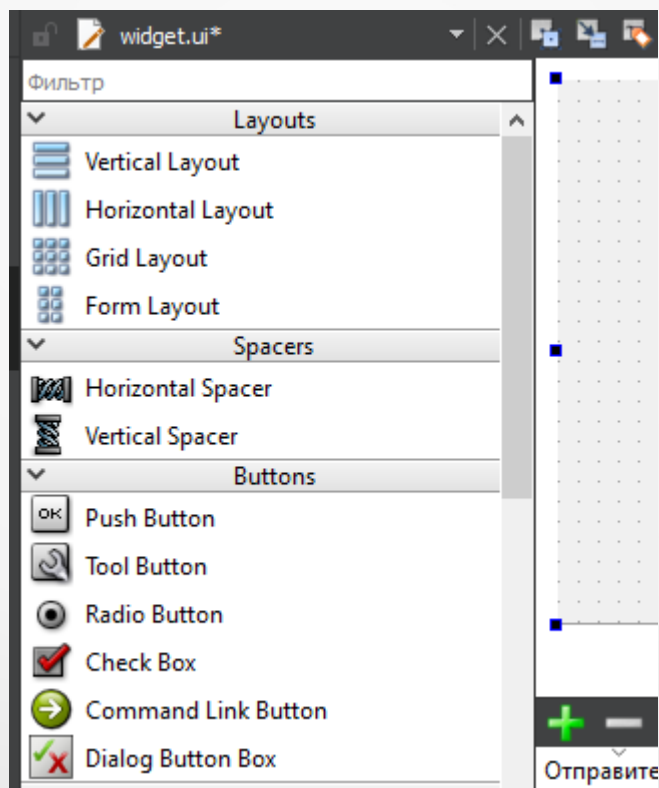
4. Редагування форми в Qt Designer

Форма – центральний елемент дизайну програми. Це прототип майбутнього вікна програми (головного або діалогового).

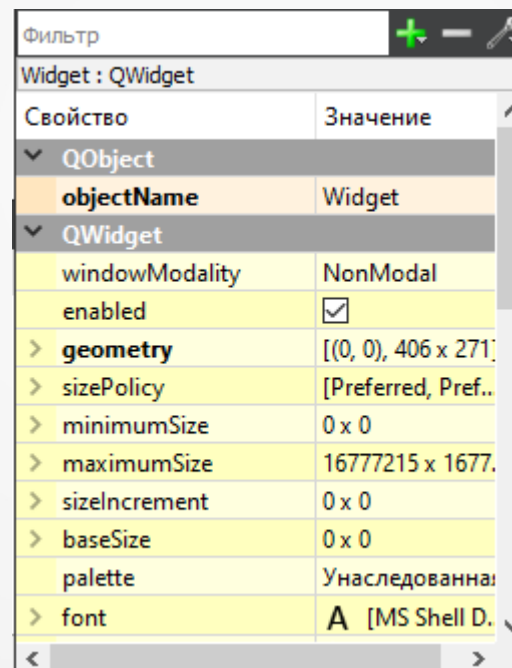
4. Редагування форми в Qt Designer

Вікно **доступних віджетів** (Widget Box) містить список наявних віджетів і об'єктів компонування, згрупованих в окремі категорії. Перетягуванням з цього вікна на форму потрібних користувачеві компонентів здійснюється додавання їх до інтерфейсу програми.

4. Редагування форми в Qt Designer

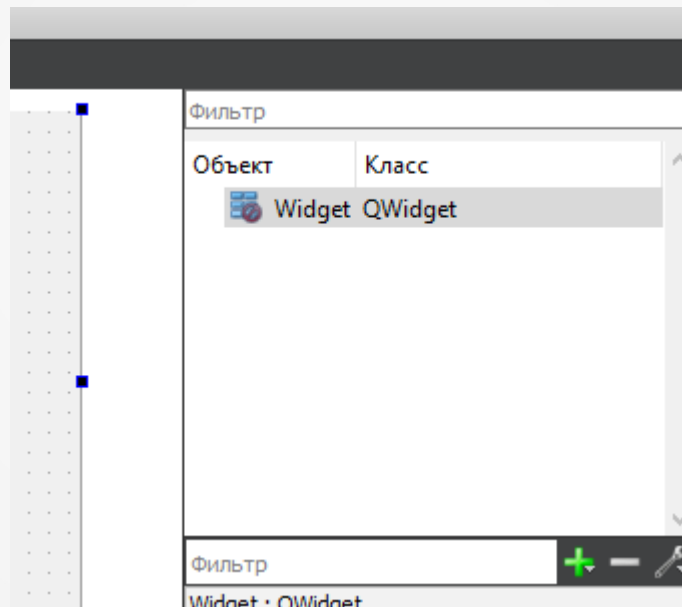
Редактор властивостей (Property Editor) – містить базові властивості поточного віджету. Наприклад, це можуть бути **колір фону, шрифт, максимальний та мінімальний розмір** віджету тощо.

Свойство	Значение
▼ QObject	
objectName	Widget
▼ QWidget	
windowModality	NonModal
enabled	☒
> geometry	[(0, 0), 406 x 271]
> sizePolicy	[Preferred, Pref..
> minimumSize	0 x 0
> maximumSize	16777215 x 1677.
> sizeIncrement	0 x 0
> baseSize	0 x 0
palette	Унаследованна
> font	A [MS Shell D. ▼

4. Редагування форми в Qt Designer

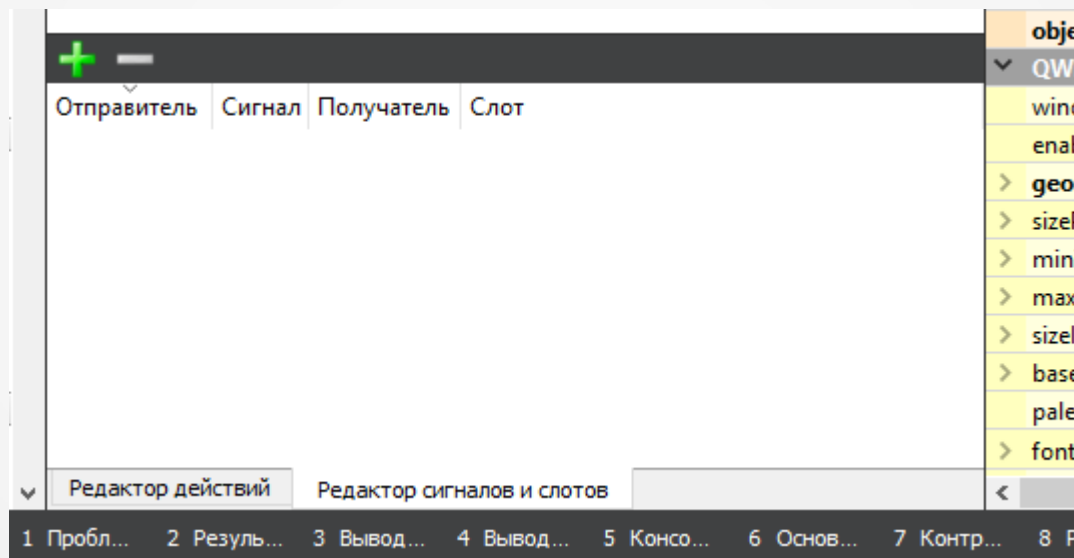
Інспектор об'єктів (Object Inspector) – містить список використовуваних віджетів. У цьому вікні їх можна вибирати для подальшого редагування.

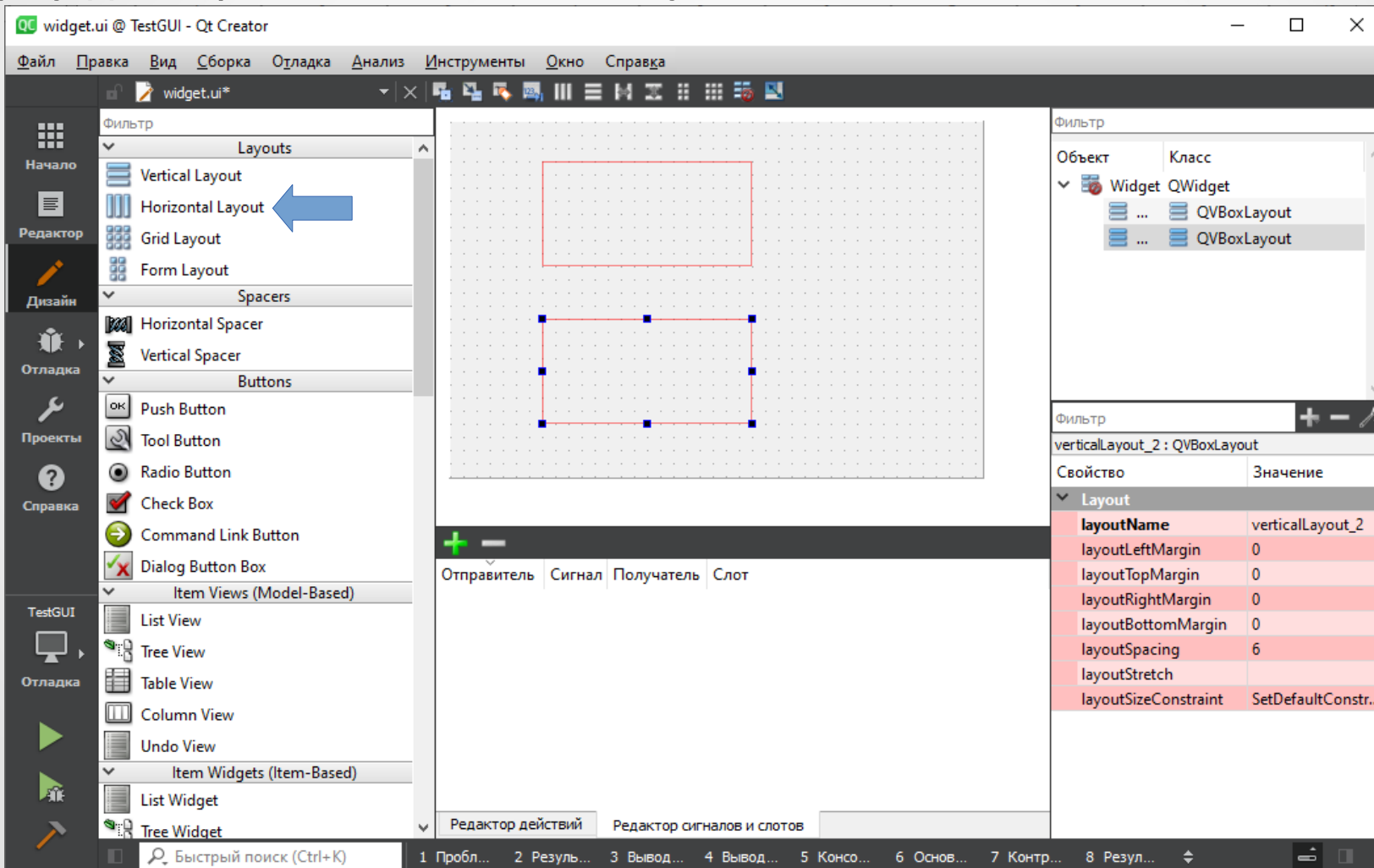
4. Редагування форми в Qt Designer

Редактор сигналів і слотів (Signal / Slot Editor) – вікно, призначене для редагування з'єднань сигналів (подій) зі слотами (функціями-обробникам).

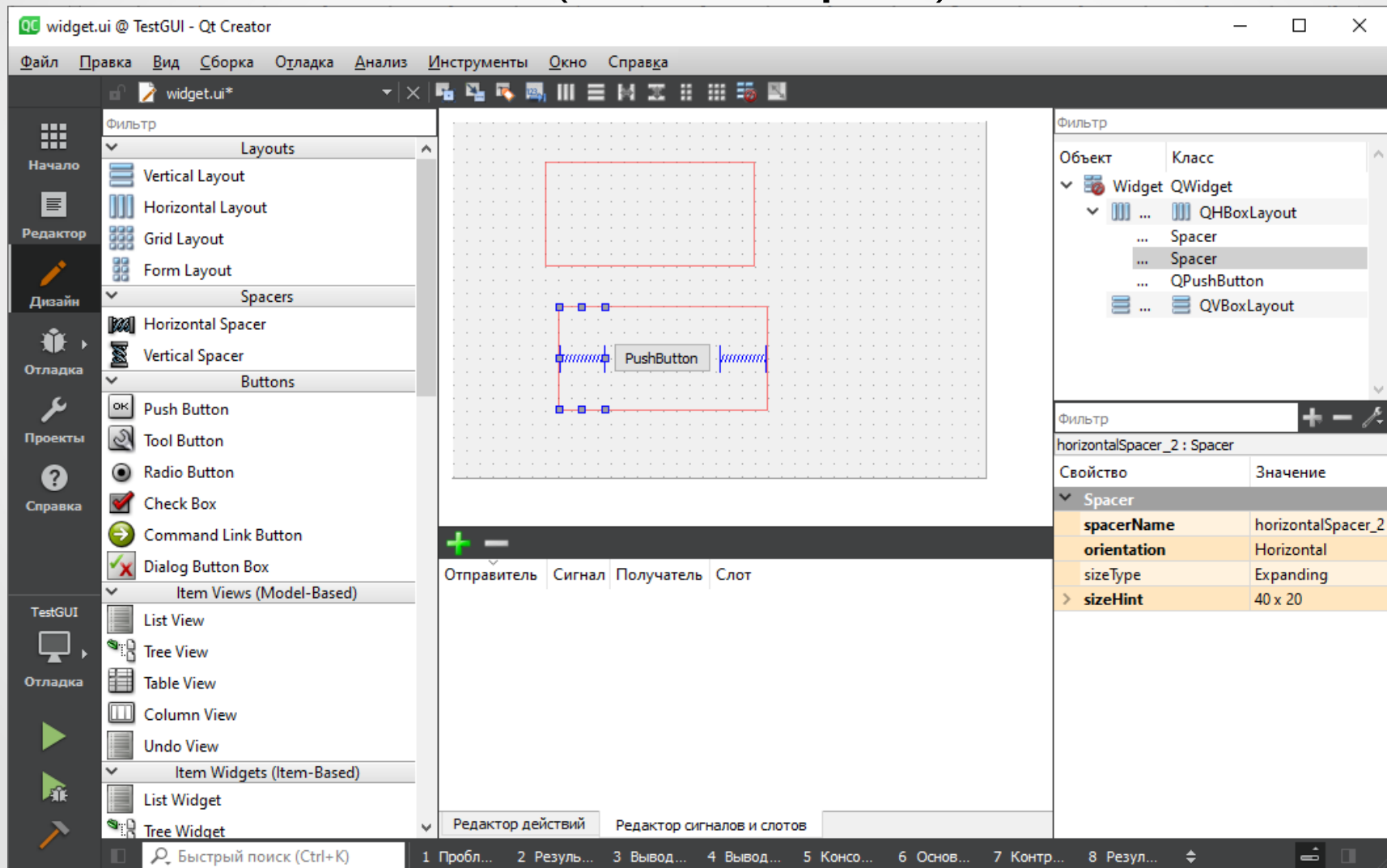
4. Редагування форми в Qt Designer

Для додавання нового віджету на форму його потрібно вибрати у вікні доступних віджетів і перетягнути на форму. Наприклад, перетягнемо на форму два горизонтальних компоновальника:

4. Редагування форми в Qt Designer

У нижній компоувальник помістимо кнопку (**Push Button**) і два горизонтальних заповнювача (**Horizontal Spacer**):

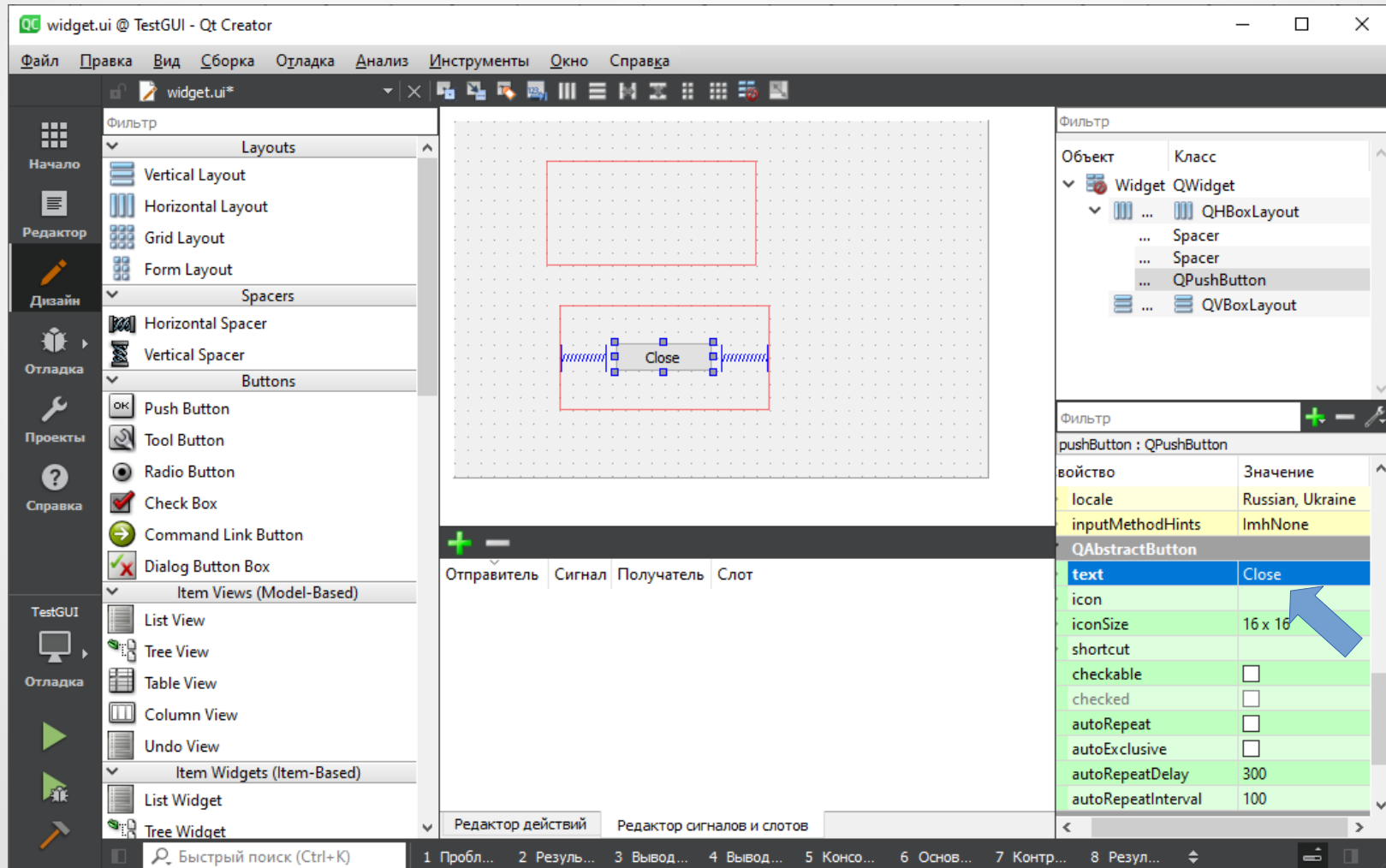
The screenshot shows the Qt Designer interface for editing a widget. The central canvas displays a widget with a QPushButton and two Horizontal Spacers. The left sidebar contains a palette of widgets, and the right sidebar shows the Properties panel for the selected widget.

Properties Panel:

Свойство	Значение
Spacer	
spacerName	horizontalSpacer_2
orientation	Horizontal
sizeType	Expanding
sizeHint	40 x 20

4. Редагування форми в Qt Designer

Клікнувши на кнопку, зробимо її активною. У вікні редактора властивостей знайдемо властивість **Text** (напис на кнопці) і замінимо стандартний текст на "Close".

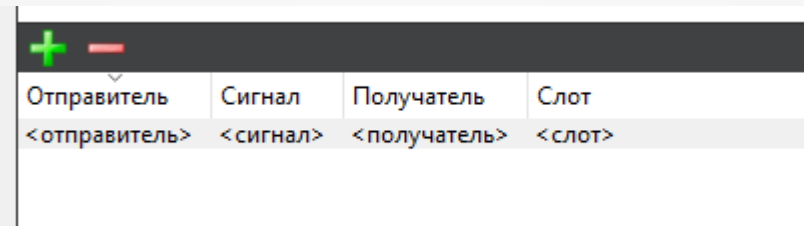

The screenshot shows the Qt Designer interface for editing a UI form. The central canvas displays a grid with a red rectangular selection box around a button labeled "Close". The Properties window on the right shows the hierarchy of the selected widget: Widget (QWidget) -> QHBoxLayout -> Spacer -> QPushButton. The Properties window is filtered to show properties for QPushButton. The "text" property is highlighted in blue, and its value is "Close". A blue arrow points to the "text" property value.

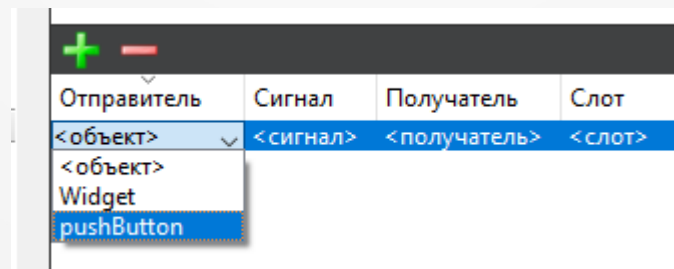
войство	Значение
locale	Russian, Ukraine
inputMethodHints	ImhNone
QAbstractButton	
text	Close
icon	
iconSize	16 x 16
shortcut	
checkable	☐
checked	☐
autoRepeat	☐
autoExclusive	☐
autoRepeatDelay	300
autoRepeatInterval	100

4. Редагування форми в Qt Designer

Налаштуємо цю кнопку таким чином, щоб при її натисканні форма (вікно) закривалася (закриття головного вікна програми автоматично призводить до її завершення). Для цього у вікні редактора сигналів і слотів натиснемо на кнопку “+”, після чого буде додано новий рядок налаштувань:

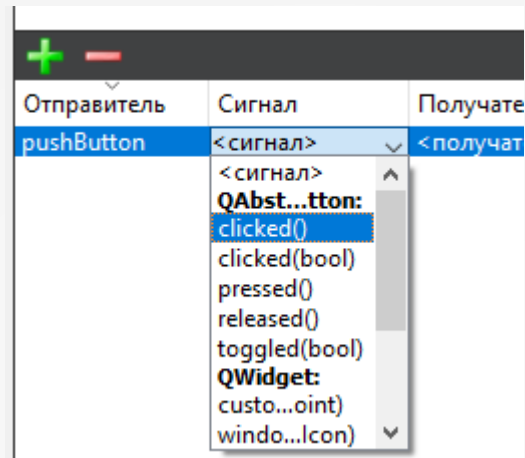

Змінимо значення поля “Отправитель”, вибравши зі списку значення “pushButton”.

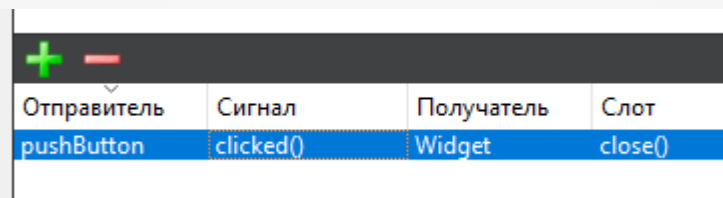

4. Редагування форми в Qt Designer

Далі для поля «Сигнал» оберемо значення "clicked()":

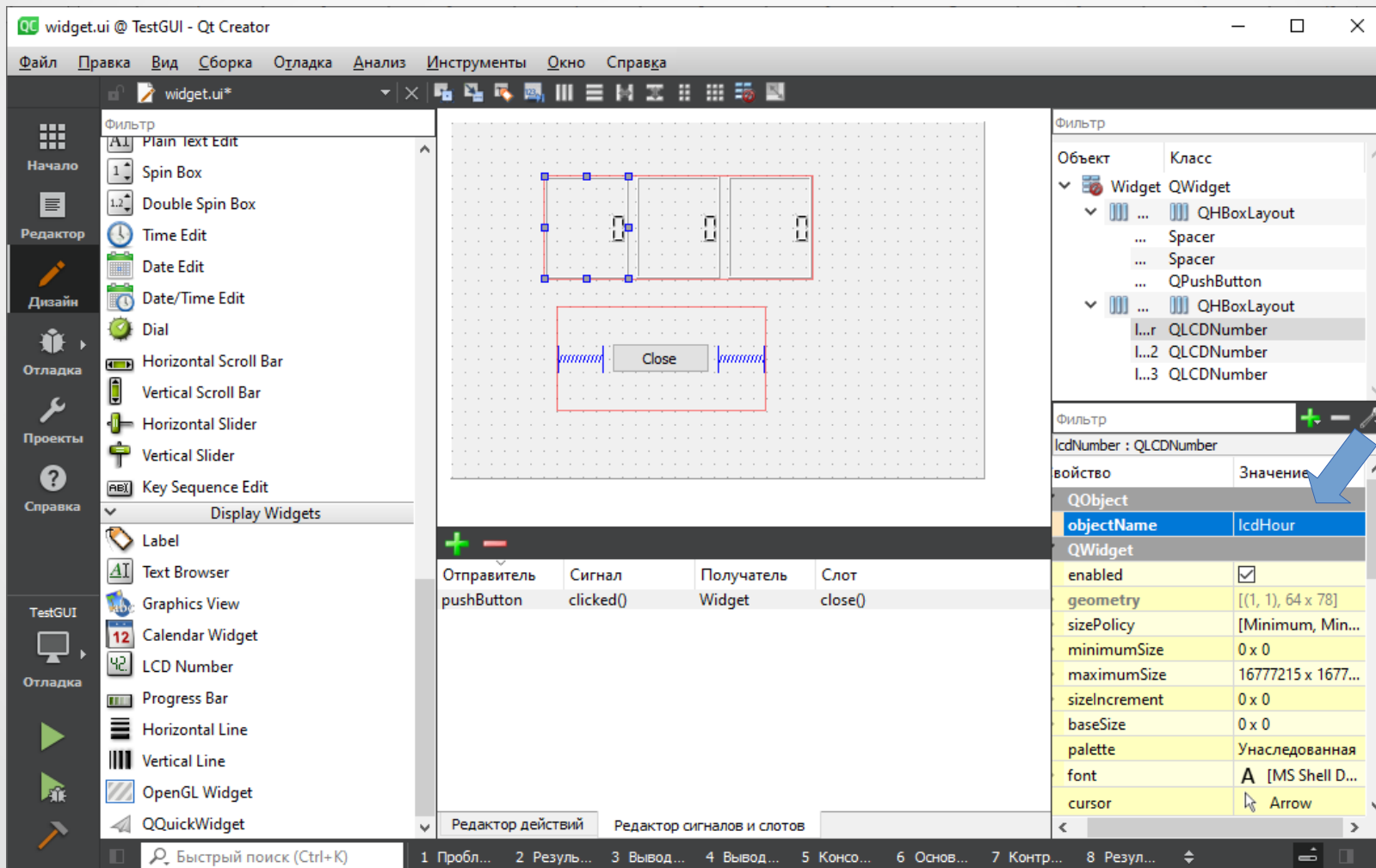
Аналогічним чином налаштуємо поля "Получатель" і "Слот", обравши для них значення "Widget" і "close()".

Таким чином, при натисканні на кнопку "pushButton" буде генеруватися сигнал "clicked()", який буде викликати слот "close()" форми "Widget", що призведе до закриття вікна.

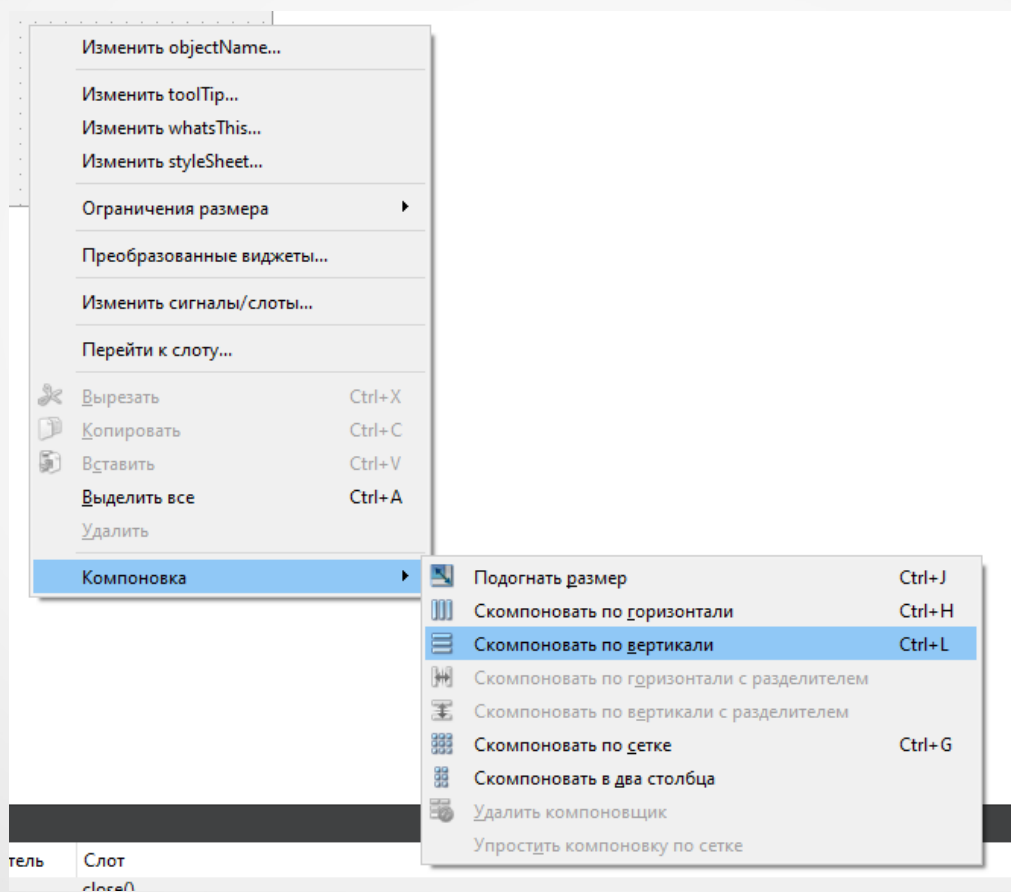
4. Редагування форми в Qt Designer

У верхній вертикальний компоувальник додамо три віджета “LCD Number”. За допомогою властивості “objectName” у вікні редактора властивостей перейменуємо ці об’єкти в “lcdHour”, “lcdMin” і “lcdSec”:

4. Редагування форми в Qt Designer

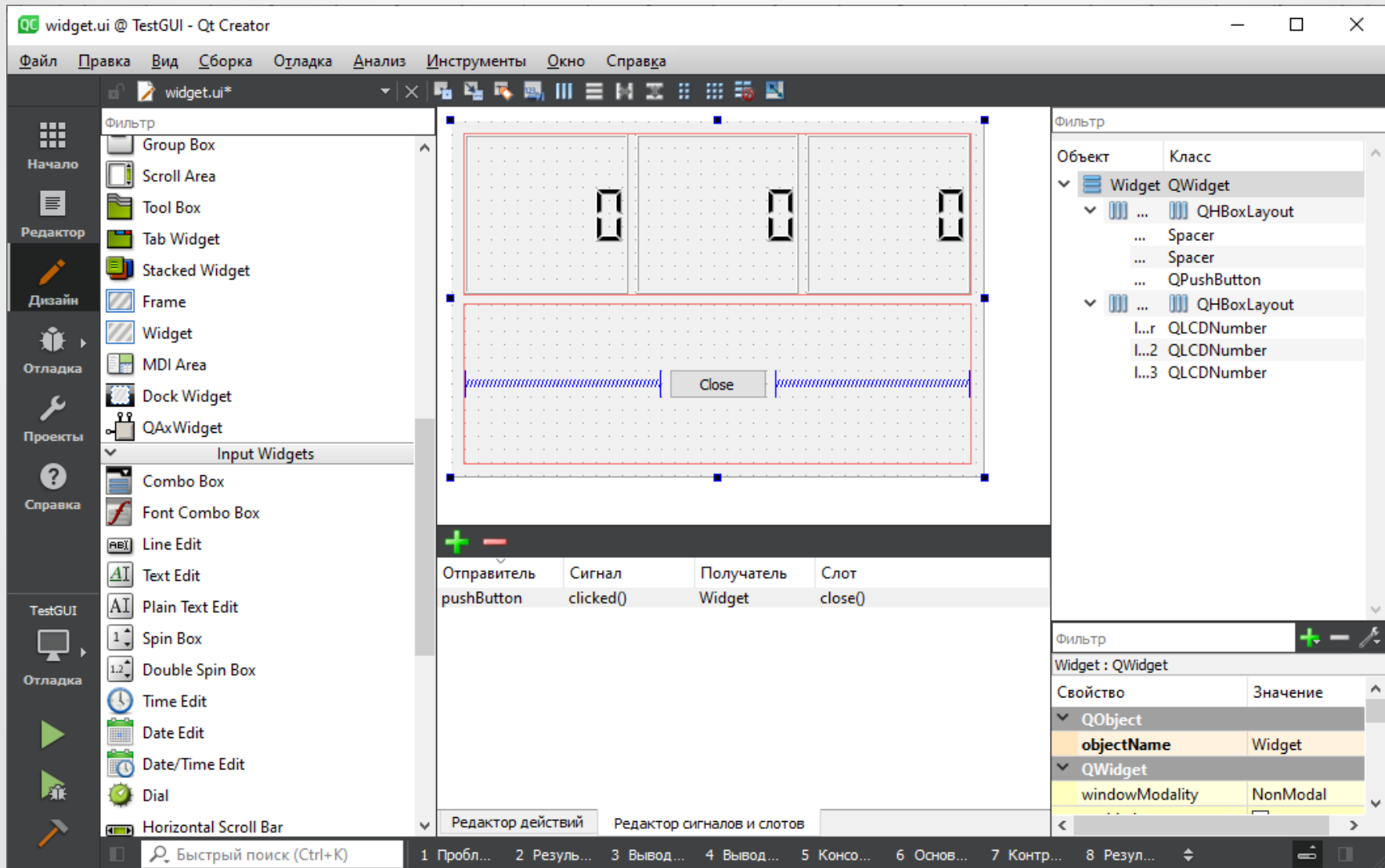
Кликнемо на формі правою кнопкою мишки і в контекстному меню виберемо команду «Компоновка | Скомпоновать по вертикали»:

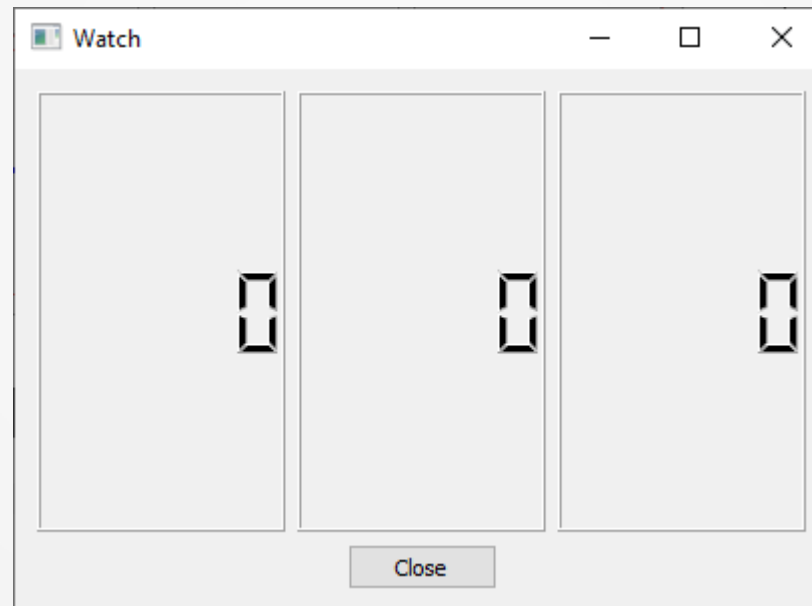
4. Редагування форми в Qt Designer

Після чого компоненти на формі вирівнюються таким чином:

4. Редагування форми в Qt Designer

Змінимо заголовок форми (властивість “windowTitle” в редакторі властивостей) на “Watch” і запустимо програму. Отримаємо наступний результат:

4. Редагування форми в Qt Designer

Для завершення розробки годинника з цифровою індикацією часу залишилося реалізувати функціонал зміни значення віджетів, що показують поточне значення годин, хвилин і секунд, відповідними значеннями часу.

Заголовний файл widget.h

```
#ifndef WIDGET_H
#define WIDGET_H

#include <QWidget>

QT_BEGIN_NAMESPACE
namespace Ui { class Widget; }
QT_END_NAMESPACE

class Widget : public QWidget
{
    Q_OBJECT
private:
    QTimer *timer;

private slots:
    // Зміна індикації часів
    void sloteUpdateWatch(void);

public:
    Widget(QWidget *parent = nullptr);
    ~Widget();

private:
    Ui::Widget *ui;
};
#endif // WIDGET_H
```

4. Редагування форми в Qt Designer

Файл widget.cpp

```
#include <QTime>
#include <QTimer>
#include "widget.h"
#include "ui_widget.h"

Widget::Widget(QWidget *parent)
    : QWidget(parent)
    , ui(new Ui::Widget)
{
    ui->setupUi(this);
    timer = new QTimer();
    connect(timer, SIGNAL(timeout()), this,
            SLOT(sloteUpdateWatch()));
    timer->start(1000);
}

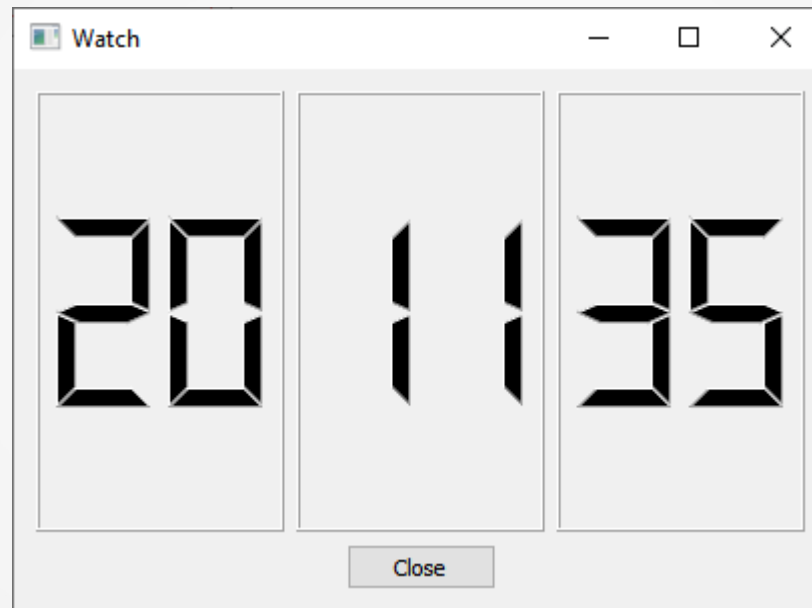
Widget::~~Widget()
{
    delete timer;
    delete ui;
}

void Widget::sloteUpdateWatch(void)
{
    QTime time = QTime::currentTime();

    ui->lcdHour->display(time.hour());
    ui->lcdMin->display(time.minute());
    ui->lcdSec->display(time.second());
}
```

4. Редагування форми в Qt Designer

Компіляція та запуск цієї програми приведуть до наступного результату:

Примітка. В наведеному прикладі у об'єктів типу `LCDNumber` була замінена на "2" властивість "digitCount", які містить кількість цифр, що відображуються.